

DİSTANT TƏHSİL VƏ RƏQƏMSAL KİTABXANALAR

N.Ə.HƏSƏNOVA

BDU-nun baş müəllimi
Texnika üzrə fəlsəfə doktoru
n_gasanova@hotmail.com

Z.X.NƏCƏFOVA

Kitabxanaşünaslıq kafedrasının magistrantı
zuleyxa-2010@mail.ru

Məqalədə distant təhsil mühitində rəqəmsal kitabxanaların rolu məsələsinə baxılmışdır. Distant təhsil müasir təhsil texnologiyalarının xarakterik xüsusiyyəti kimi əks edilmişdir. Distant təhsilin tərkib hissəsi kimi rəqəmsal kitabxanaların vacibliyi göstərilmiş, bu mühitdə kitabxanalarda kitabxana xidmətlərinin yerinə yetirilməsinin əsas istiqamətləri araşdırılmışdır.

Açar sözlər. Distant təhsil, rəqəmsal kitabxana, rəqəmsal kitabxanalarda kitabxana xidmətləri, veb əsaslı resurslar, online katalog, kitabxanalararası əməkdaşlıq sistemi.

Dünyada qloballaşma prosesi ilə əlaqədar informasiya texnologiyalarının inkişafı müəyyən sahələrə də öz təsirini göstərir. Təhsil xidmətlərinin təqdim edilməsinin yüksək operativliyini təmin edən distant təhsil XXI əsrdə təhsilin ən səmərəli forması olaraq inkişaf etməsinə zəminlər yaranmaqdadır. Distant təhsillə bağlı bəzi anlayışların formal ifadəsi müxtəlifdir:

- Kompüter Bazalı Tədris: xüsusilə CD-ROM ilə keçirilən təhsildir.
- Onlayn Təhsil: İnformasiyanın İnternet və İnternetdən istifadə edilərək çatdırıldığı tədris modelidir.
- Elektron Tədris: Məlumatın bütün elektron KIV-lərdən istifadə edilərək (İnternet, İnternet, peyk yayımı, video, CD-ROM və s). çatdırılması ilə keçirilən tədris üsuludur və İnternetə əsaslanan təhsil bu çərçivədə yer alır.
- Uzaqdan Təhsil: Ən geniş mənada istifadə edilir və bütün uzaqdan tədris üsullarını əhatə edir [1].

Məsafədən tədrisi məcburi edən müxtəlif səbəblər vardır. Bu səbəblərdən bəziləri aşağıdakı kimi ümumiləşdirilir: texnoloji irəliləmə mövcud məlumatların sürətlə ötürülməsinə səbəb olur; təhsilli işçi qüvvəsi öyrənməyi təşviq edir; iş dünyasındakı kəskin rəqabət şirkətləri təhsil xərclərini azaltmağa sövq edir; qloballaşma isə şirkətlərin coğrafi olaraq müxtəlif bölgələrə səpələnmiş olan personalını təhsildə yeni üsullara sövq edir; getdikcə daha çox sayda yetkin insan "tələbə" olmaq məcburiyyətində

qalır; təhsil zaman-zaman aparılan bir fəallıq olmaqdan çıxıb, davamlı keçirilən bir aksiyaya halına gəlir; İnternet istifadəçilərinin sayında olan sürətli artım, İnterneti məlumat ötürməkdə çox əlverişli bir vasitə mövqeyinə gətirir; lazımi informasiyaya vaxtında və anında çatmağın əhəmiyyəti artır; elektron təhsil tələbələrin iştirakını artırır; nəqliyyat üçün vaxt itkisi olmur; zaman və məkan məhdudlaşdırması olmur; tələbə öyrənmə sürətinə görə proqramı təşkil edə bilir; təhsil xərclərini əhəmiyyətli dərəcədə aşağı salır.

Distant təhsildə rəqəmsal kitabxanalar lazım ola bilməzi? Kitabxana və informasiya mərkəzləri öz istifadəçilərini ehtiyac duyduqları informasiya ilə təmin etmək, informasiya texnologiyasında yenilikləri təşkilatlarına tətbiq etmək və xidmət təlimlərində lazımi dəyişiklikləri etmək üçün sıx səy göstərirlər. 1990-cı ildə Middle States Accreditation Associationun rəhbəri Hovard Simmons "Universitet şəhərciyinə gələn, ya da uzaqdan təhsil alan tələbələrə qarşı kitabxana xidmətlərinin keyfiyyətində bir fərq ola bilməz" demişdir. Təhsildə fürsət bərabərliyi, həyat boyu təhsil və təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün kitabxana xidmətlərinin yaradılması və müasir rabitə vasitələrinin olması bir zərurətdir. Bu zərurəti yerinə yetirəcək obyektlər də heç şübhəsiz təhsil verən qurumların kitabxanalarıdır. Klassik üsulla təhsil alan tələbələr necə ki, məlumat mənbələrinə ehtiyac duyursa, uzaqdan təhsil alan tələbələrin də oxşar ehtiyacları vardır [5].

Uzaqdan təhsil alan tələbələrə kitabxana xidmətlərinin verilməsi üçün uzaqdan istiqamətli bir xidmət siyasətinin inkişaf etdirilməsi çox əhəmiyyətlidir. Kampus içində təhsil alan bütün tələbələrlə bərabər səviyyədə bir kitabxana xidmətinin verilməsi üçün lazımlı texnoloji və kadr infrastrukturunun təmin edilməsi lazımdır. Uzaqdan təhsilə kitabxana dəstəyi məzmununda ən əhəmiyyətli sənəd Kanada Kitabxanaçılar Dərnəyinin nəşri olan "Kanadadakı Uzaqdan və Geniş Təhsilə dair Kitabxana Dəstəyi Meyarları" adlı sənəddir. Bu sənəddə uzaqdan kitabxana dəstəyinin nəşkilə təşkil edilməsi və riayət edilməsi üçün lazımlı olan təməl qanunlar ortaya qoyulmuşdur. Bu prinsiplərdə daha çox yüksək təhsil müəssisələri tərəfindən təqdim edilən uzaqdan təhsilə istiqamətlənmiş kitabxana xidmətlərinə ağırlıq verilmişdir. Bu fundamental prinsiplər aşağıdakılardır:

- Uzaqdan təhsil hansı şəkildə təşkil edilirsə edilsin, bu təhsili təqdim edən təşkilatlar tələbələrin bilik və mənbə ehtiyaclarını qarşılamaq üzrə kitabxana xidmətlərini təmin etməyə borcludurlar. Bu müxtəlif universitet kitabxanaları ilə razılaşma şəkildə də ola bilər;
- Uzaqdan təhsil alan şəxslərin universitet içində təqdim edilən kitabxana xidmətlərindən bərabər şəkildə faydalanma haqqı olmalıdır;
- Uzaqdan təhsili dəstəkləmək üzrə təqdim edilən kitabxana xidmətlərini nəzarət və inkişaf etdirmək üçün büdcə və işçi heyəti ayrılmalıdır;

- Uzaqdan təhsil proqramı hazırlayarkən kitabxanaçılar da işə daxil edilməli və iş vahid bir sistemdə olmalıdır;
- Uzaqdan təhsilə kitabxana dəstəyinin təmin edilməsi üçün bu mövzuda ixtisaslaşmış bir kitabxanaçı vəzifələri olmalı, bu xidmətin düzgün verilməsi üçün zəruri planlaşdırma, araşdırma işləri aparılmalı və uzaqdan təhsilin çərçivəsinə bağlı bir sağlam kitabxana dəstəyi ortaya qoyulmalıdır;
- Uzaqdan təhsil üçün bəzi xüsusi informasiya mənbəyinə ehtiyac tələb olunur. Buna istiqamətlənmiş xüsusi əməliyyat və sistemlərin hazırlanması gərəkdir;
- Uzaqdan öyrənmələrə kitabxana xidmətinin verilməsi üçün kitabxana büdcəsi xaricində ayrı bir büdcə ayrılmalıdır;
- Uzaqdan öyrənmələrin məlumat ehtiyaclarını qarşılamaq üçün yaşadıkları məskunlaşma mərkəzlərindəki kitabxanalarla razılaşma edilməlidir [2].

Distant təhsil və kitabxana xidmətləri. Tədris üsulu nə olursa olsun, yaxşı bir nəticənin əldə olunması, təhsilin informasiya mənbələrinin dəstəklənməsi çox vacibdir. Tədris sistemlərində, həm alimlər, həm də tələbələr, məlumat və araşdırma ehtiyacları üçün məlumat mərkəzlərinə ehtiyac duyur. Uzaqdan tədris üsullarının tətqiqi prosesində, İnternetə əsaslanan məsafədə tədris üsulunun istifadə edilməyə başlanmasına qədər, uzaqdan tədris edən qurumların tələbələrə professional kitabxana xidməti verdiyini demək olmaz. İnternetə əsaslanan kitabxana xidmətinin inkişaf etməyə başlaması və rəqəmsal kitabxanaların yaradılması elmi tədqiqatlarda zaman və məkan məhdudiyatını ortadan qaldırmışdır. Bu proseslər uzaqdan təhsil alan şəxslərə müasir kitabxana xidmətinin verilməsini də asanlaşdırmışdır.

İnformasiya texnologiyalarındakı inkişaf tədris üsullarındakı müxtəlifliyi də özü ilə bərabər gətirmişdir. Buna paralel olaraq kitabxanalar da verdikləri məlumat xidmətlərini informasiya texnologiyasına paralel olaraq keçirirlər. Məsələn, uzaqdan təhsil alan tələbələrə tapşırıqlar İnternet üzərindən verilir və cavablar İnternet üzərindən toplanıb nəticələr tələbəyə bildirilir. İmtahanlar prinsip olaraq İnternet üzərindən və ya informasiya şəbəkələri üzərindən aparılır. Buradan da aydın olduğu kimi uzaqdan təhsil alan tələbələrin kurs işlərini aparmaq və təhsil aldıkları sahədə aktual məlumatı təqib edə bilmək və eləcə də özlərini inkişaf etdirmək üçün İnternet üzərindən xidmət göstərən rəqəmsal kitabxanalara ehtiyacları vardır.

Distant təhsil alan tələbələrə kitabxana xidmətlərinin verilməsi üçün kitabxanaların yenidən qurulması lazımdır. Bu quruculuq kitabxana xidmətlərinin informasiya texnologiyalarından istifadə edilməklə verilməsi üçün lazımlı olan hər cür şəraiti ehtiva etməlidir. Kitabxanaların yenidən qurulması

çərçivəsində hər şeydən əvvəl kitabxana əsasnaməsi istər distant təhsil alan, istərsə də universitetə gələrək təhsil alan şəxslərlə bərabər hüquqların və xidmətlərin verilməsini təmin edəcək şəkildə tənzimlənmişdir [3]. Yaxşı bir əsasnamənin hazırlanmasından sonra kitabxanaların yenidən təşkilində və kitabxana xidmətlərinin yerinə yetirilməsində vacib olan məqamlar bunlardır:

İnformasiya xidmətləri koordinasiya. Kitabxana xidmətlərinin distant təhsil alan şəxslərə qarşı planlaşdırılması, əlaqələndirilməsi və inkişaf etdirilməsi üzrə kitabxanaçı. Məlumatın təmin edilməsi, ötürülməsi və tədris proqramı üçün faydalı olacaq məlumatların toplanması, mahiyyətinin təhlil edilməsi, qiymətləndirilməsi və faydalılığının ən yüksək səviyyəyə çatacaq şəkildə təqdim edilməsi kitabxanacının peşə ixtisasını zəruri edir. Kitabxanalar ənənəvi materialların istifadə edilməsinə necə rəhbərlik edirdilərsə, İnternet kimi bir şəbəkə içərisindəki məlumatın da istifadə edilməsinə rəhbərlik etməyə məcburdur və tədqiqatçıları məlumat çirkinliyindən qorunmalıdırlar. Müasir kitabxanaçı istifadəçiyə sorğuya uyğun informasiya vermək, texniki problemləri aradan qaldıra bilmək, bilik və veb bacarıqları inkişaf etdirmək istəkləri kimi tələblərlə rastlaşır. Kitabxanaçılar və məlumat peşəkarları üçün yeni məsuliyyətlər və yeni rollar ortaya çıxır. Bu gün kitabxanaçılar üçün "elektron resurslar koordinatoru", "kiber kitabxanaçı", "rəqəmsal kitabxana şəbəkəsi kitabxanaçısı", "vəb sayt koordinatoru", "internet mütəxəssisi", "sistem kitabxanaçısı" kimi terminlər aktual hesab edilir.

Online kitabxana kataloqu. Kitabxana kataloqu kitabxanada olan hər cür məlumatın, material və məlumat daşıyıcı mühitin (kitab, e-kitab, jurnal, e-jurnal, səs kaseti, video kaset, CD-ROM, məqalə məlumat bazası, xəritə və s.) əvvəlcədən müəyyən olunmuş qaydalar əsasında bibliografik məlumatlarının bir məlumat bazasında toplanmasıdır. Bu məlumat bazası kitabxana resurslarının mahiyyətini görmədən istifadəçiyə məlumat verir. Rəqəmsal kitabxanaların inkişaf etməyə başlaması ilə online kitabxana kataloqları, informasiya çap şəklindədirsə məlumat mənbəyinin kitabxanadakı yerini, elektron mühitdədirsə bir URL ünvanı vasitəsilə tam mətninə çatmağı təmin edir. Digər tərəfdən, kitabxana kataloqları istifadəçilər tərəfindən araşdırılan məlumat mənbəyinin kitabxanada olub-olmadığı haqqında, əgər kitabxanada varsa hansı kolleksiyada, hansı formata və s. mövzularda da məlumat verir. Bir məlumat mənbəyinin kataloq biliyinin yaradılması zamanı istifadəçinin kitabxanadan gözləntisi nəzərə alınaraq, məlumat mənbəyinə yetişməsinə asanlaşdıracaq mənalı mövzu başlıqları və açar sözlər yaradılaraq kataloq biliyinə əlavə olunur.

E-kitab. E-kitab fərqli formatlarda (html, xml, pdf və s.) ola bilər. İstifadəçi bu kitabları müəllif hüquqları çərçivəsində kompüterinə yükləyə (download), müəllifdən materialını ala, mətn içərisində axtarış edə bilər və

eynilə çap kitablarında olduğu kimi borc ala bilər. Bu xidmət İnternetə əsaslanan distant təhsildə, istifadəçilərin tədqiqat ehtiyaclarını ödəməkdə mühüm yollardan biri olmuşdur.

E-istinad mənbələri. Elektron mühitdəki lüğət, ensiklopediya, illik, almanax, statistika və s. mənbələrdir. Bu resursların istifadəsi çap mühitindəki mənbələrə görə daha əlverişli və asandır. Hər cür axtarış etmək və axtarılan mövzu ilə bağlı mənbədəki məlumata bir sorğu nəticəsində çatmaq mümkündür. Elektron mühitdəki informasiya mənbələrinə eyni anda birdən çox istifadəçi tərəfindən müraciət etmək mümkündür. Çap məlumatlarının elektron mühitə ötürülməsinə istinad mənbələri rəhbərlik etmişdir.

Tam mətnli məlumat bazaları. Çap formatında çap olunmaqda olan jurnallardakı məqalələrin əvvəl bibliografik məlumatlarının, daha sonra tam mətnlərinin məlumat bazaları, 1980-ci illərdə ASCII formatda yaradılmağa başlanmış və CD-ROM vasitəsi ilə istifadəsi həyata keçirilmişdir. Məlumat bazaları inkişaf edən informasiya texnologiyasına paralel olaraq "html", "xml", "pdf" və s. formatlarda yer almağa başlamışdır. Bu proseslər jurnallarda çıxmış məqalələrə girişi asanlaşdırmışdır.

Kataloqlanmış nüfuzlu veb saytlar. Kitabxanalar, istifadəçilərini İnternetdəki məlumat çirkinliyindən qorumaq, məlumat mənbəyi araşdırmaları üçün lazımsız vaxt xərclərini azaltmaq məqsədilə apardıqları araşdırmalar nəticəsində faydalı ola biləcək mənbələrə çatmağı təmin etmək üçün pullu və pulsuz nüfuzlu veb saytları toplamaqla onları kataloqlarına əlavə edirlər. Bu sayədə kitabxana istifadəçiləri kitabxana kataloqundan edəcəkləri bir axtarış nəticəsində çatdıqları kitabxana materiallarının yanında, veb saytlarının ünvanlarına da çatır və bu ünvanlara bir URL ünvanı vasitəsilə nail olurlar.

Veb əsaslı dərs vəsaitləri (e-ehiyat). Kitabxana tərəfindən satın alınan e-kitablar, e-dərsliklər və məlumat bazasındakı məqalələr müəlliflik hüquqları nəzərə alınaraq, distant təhsil alan tələbələr üçün e-ehiyat olur. Veb əsaslı dərs vəsaitlərinin yaradılması dərsin müəllimi ilə məlumat xidmətləri koordinatorunun əməkdaşlığı vasitəsilə tənzimlənir. E-ehiyatda olması lazım olan resursları dərsin müəllimi müəyyən edir. İnformasiya xidmətləri koordinatoru isə bu resursların ləngidilmədən yerləşdirilməsi və lazımı istifadəçiyə ötürülməsinə cavabdehdir. Bu bölməyə məqalə, dərs proqramları, fərdi işlər, hesabat kimi resurslar da qoyula bilər.

Online istifadəçi təhsili. Həm distant təhsil alan, həm də universitetə gələrək təhsil alanların rəqəmsal mühitdə xidmət verməyə başlayan kitabxanalardan istifadə etmə səviyyələrini yüksəltmək, informasiya resurslarına çıxışı və məlumat mənbələrinin istifadəsini öyrətmək baxımından kitabxanalar istifadəçilərinə təhsil vermək məcburiyyətindədirlər. Kitabxanaçılar kitabxana istifadəçilərinin bu ehtiyaclarının ödənilməsinə istiqamətlənərək köməkçi səhifələr və təqdimatlar hazırlayırlar. Digər tərəfdən, kitab-

xanaçılar pulsuz telefonla məsləhətləşmə xidməti, "internet chat" və müxtəlif xüsusi proqramlarla istifadəçilərinə informasiyanın əldə edilə bilməsi və istifadəsi üzrə dərslər verirlər.

Kitabxanalararası əməkdaşlıq sistemi (Inter Library Loan System).

Kitabxanalar hər nə qədər elektron mühitdəki mənbələrlə istifadəçilərinin ehtiyaclarına cavab verməyə çalışsa da, məlumat mənbələrinin böyük bir qismi hələ də çap vəziyyətində yerləşir. Kitabxanalar çap mühitindəki mənbələrdən distant təhsil alanların istifadə etməsi üçün veb və əsaslı kitab və məqalə formalarını inkişaf etdirirlər. Uzaqdan təhsil alan tələbələr, kitabxanadakı çap mənbələr haqqında onlayn kitabxana kataloqu vasitəsi ilə məlumatla sahib ola bilərlər. Əldə etmək istədikləri çap mənbəyini elektron poçt və ya veb üzərindən hazırlanmış istək formalarını dolduraraq kitabxanadan tələb edə bilərlər. Tələb edilən bu mənbələr tələb sahibinə kitabxanalar arasında qurulmuş konsorsiumlar və xüsusi proqramlar vasitəsilə çatdırılır. Növü nə olursa olsun, heç bir kitabxana təkbəşinə bütün informasiya mənbələrinə malik ola bilməz. Ona görə bu cür konsorsiumların yaradılmasında xüsusi, kütləvi, məktəb, araşdırma və universitet kitabxanaları arasında müəyyən meyarlar çərçivəsində əməkdaşlıq edilməlidir.

Kitabxana xidmətlərini veb mühitə daşıyaraq rəqəmsal kitabxanaların yaranmağa başlaması həm universitetə gələrək təhsil alan, həm də distant təhsil alan tələbələrin kitabxana xidmətlərindən yüksək səviyyədə istifadə etmələrini təmin etməlidir. Bu gün ənənəvi təhsil alan və ya distant təhsil alan bütün kitabxana istifadəçiləri istədikləri hər hansı yerdəki bir İnternet serverindən kitabxanaya çatmalı, kitabxanadakı hüquqları çərçivəsində xidmət almalıdırlar [4]. İstifadəçisinə informasiya texnologiyasının imkanlarından istifadə edərək xidmət göstərən kitabxanalar gələcəkdə harada olacaq sualına cavab axtararsa onlara aşağıdakı proqnozları vermək olar:

- Kitabxanaya müraciət İnternet üzərindən həyata keçiriləcək;
- Kitabxana istifadəçilərinin çoxu klassik kitabxanaya gəlməyəcək, amma virtual kitabxana vasitəsi ilə kitabxana resurslarından daha çox istifadə edəcəkdir;
- Gələcəkdə tələbələrin böyük əksəriyyəti uzaqdan təhsil alacaq və fiziki olaraq kitabxanada olan mənbələrə asan və sürətli bir şəkildə əlyətərlək əldə edə biləcəklər;
- Üz-üzə ünsiyyətin çox az olduğu bir dünyada kitabxanaçıların yaxşı və keyfiyyətli istinad və digər kitabxana xidməti vermək üçün texnologiyaya hakim olmaları lazımdır. Bundan başqa, kitabxanaçılar qanunları bilən, texnologiyaya hakim, veb dizaynı edə, proaktiv və həyatı boyu təhsil fəlsəfəsinə malik fərdlər olmaq məcburiyyətində qalacaqdır;

- Xüsusilə istinad kitabxanaçıları məlumat bazası satıcılarının təhsillərini virtual mühitdə vermələri sayəsində ən aşağı xərcə tətbiq edəcəklər və məlumatlarını təzələyəcəkdir;
 - Məlumat və məzmun məsləhəti, gələcəkdə təhsil proqramlarında əsas təhsil strategiyası halına gələcəkdir.
- Rəqəmsal kitabxanaların distant təhsilə yönəlik olaraq yaranması ilə verə biləcəyi xidmətlər aşağıdakı kimi yekunlaşdırıla bilər:
- Distant təhsil alan şəxslər üçün kitabxana xidmətlərinin planlaşdırılması, əlaqələndirilməsi və təkmilləşdirilməsi üçün kifayət qədər kitabxanaçı kadrların hazırlanması;
 - Kitabxanada olan rəy, ehtiyat və ümumiyyətlə kolleksiyadakı resursların distant təhsil alan fərdlərin də istifadə edəcəyi şəkildə təşkil;
 - Tələbə və professor-müəllim heyətinə verilən kitabxana xidməti keyfiyyətinin yüksəldilməsi baxımından kitabxanaçı kadrların davamlı öyrədilməsi;
 - Məlumat mənbələrindən necə istifadə ediləcəyinə dair köməkçi səhifələrin hazırlanması;
 - Digər kitabxanalarla keçiriləcək müqavilələr çərçivəsində regional və milli olaraq istifadə ediləcək kitabxanalara giriş-çıxış kartlarının hazırlanması;
 - Seçmə məlumat xidməti üçün qısa xarakterizə etmələr və istək formalarının yaradılması;
 - Məlumat bazaları və onlayn kitabxana kataloquna istifadəçinin istədiyi hər hansı bir yerdən asanlıqla daxilolmanın təmin edilməsi;
 - Telefon, e-poçt, pulsuz telefon, faks kimi informasiya vasitələri ilə kitabxanaçı, alim və tələbənin ünsiyyət quraraq və ehtiyac duyduğu xidməti ala bilməsi;
- Distant təhsil verən təşkilatlar, universitetə gələrək təhsil alan və uzaqdan təhsil alan tələbələrinə eyni səviyyədə kitabxana xidməti verməlidir. Bu xidmətin ləngidilmədən aparılmasını təmin etmək baxımından, kağızdan elektron mühitə uzanan geniş bir yolda informasiya resurslarını və xidmətlərini elektron mühitdə çatdırılan hala gətirmək üçün böyük səy göstərməkdə olan rəqəmsal kitabxanaları davamlı dəstəkləməlidirlər.

ƏDƏBİYYAT

1. Həsənova N.Ə. "Təhsildə müasir informasiya kommunikasiya texnologiyaları", Kitabxanaşünaslıq və informasiya (elmi-nəzəri və praktiki jurnal), ISSN 2219-5882, Bakı-2014, №2 (14), səh 79-86

2. Cooper, Jean L. (2000). "A Model For Library Support of Distance Education in the USA", *Interlending & Document Supply*, vol. 28, number 3, 123-131.ss.

3. Caspers, Jean S. (2000). "Outreach to Distance Learners : When the Distance Education Instructor Sends to the Library, Where Do They Go?", *Library Outreach, Partnership, and Distance Education 299-311.ss.*, New York: The Haworth Information Press.

4. Urdan, Trace A. ve Cornelia C. Weggen. (March 2000). "Corporate e-learning: Exploring a new Frontier", *WR Hambrecht & Co./Equity Research. 2-17ss.*

5. Arar, Atilla. (1999). "Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi, Uzaktan Eğitim Uygulama Modelleri ve Maliyetleri", *Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu 15-16 Kasım 1999, 25-28.ss.* Ankara : Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı

DISTANCE LEARNING AND DIGITAL LIBRARIES

N.A.HASANOVA

Z.X.NAJAFOVA

SUMMARY

The article discussed a question of a role remote training among digital libraries. Distance learning was recognized as the characteristic of modern educational technologies. Importance of remote education as an integral part of digital libraries is shown. The main directions of realization of library services are investigated in digital libraries.

Keywords: distance learning, digital library, library services in electronic libraries, web resources, online catalogue, inter library loan system.

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ И
ЦИФРОВЫЕ БИБЛИОТЕКИ

Н.А.ГАСАНОВА

З.Х.НАДЖАФОВА

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрена роль цифровых библиотек в среде дистанционного обучения. Дистанционное обучение отображена, как характерное свойство современных образовательных технологий. Выражена важность цифровых библиотек, как составная часть дистанционного обучения. Исследованы основные направления при выполнении библиотечных услуг в цифровых библиотеках.

Ключевые слова: Дистанционное обучение, цифровая библиотека, библиотечные услуги в цифровых библиотеках, веб ресурсы, online каталог, система сотрудничества между библиотеками.